

Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

In dit dossier:

Achtergrond
Eén kwaliteitskader
Eén financieringsstructuur voor werkende ouders
Ouders, oudercommissies en ouderbesturen
Medezeggenschap
Akkoord Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK)
FAQ's

Achtergrond

Om onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en voerschoolse educatie meer op elkaar af te stemmen, heeft het kabinet drie doelstellingen geformuleerd voor de verbetering van het huidige stelsel:

- Versterking van de pedagogische kwaliteit.
- Eén kwaliteitskader voor alle voerschoolse voorzieningen.
- Eén financieringsstructuur voor werkende ouders.

Goede voerschoolse voorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van jonge kinderen. De kwaliteit in deze voerschoolse voorzieningen wordt grotendeels bepaald door de beroepskrachten die werkzaam zijn op de groep. [Uit onderzoek](#) blijkt dat sterke taal- en interactievaardigheden een positieve invloed hebben op kwaliteit van de voorziening en de ontwikkeling van de kinderen. Het kabinet investeert in het verbeteren hiervan door het verbeteren van de vakopleidingen en bijscholing van reeds werkzame pedagogisch medewerkers. Daarbij is er veel aandacht voor de versterking van de kwaliteit van VVE-voorzieningen. Er zijn verschillende professionaliseringstrajecten uitgezet en er wordt geïnvesteerd in het verhogen van het taalniveau van de pedagogisch medewerkers.

Het kabinet is voornemens een structurele kwaliteitsverhoging te bewerkstelligen, voortbouwend op de investeringen die reeds gedaan zijn. In de uitwerking van dit voornemen is overleg geweest met verschillende partijen, waaronder BOinK, de MOgroep, de PO-raad, Brancheorganisatie Kinderopvang, VNG en GGD GHOR Nederland, dit heeft geleid tot een gezamenlijke visie waarbij meer aandacht voor de ontwikkeling van kinderen en een betere samenwerking tussen scholen en voerschoolse voorzieningen centraal staan. Hierbij zijn de volgende elementen van belang:

- Ontwikkelingsgericht werken.
- Structurele scholing van pedagogisch medewerkers.
- Een betere mix van MBO-geschoolde en HBO-geschoolde pedagogisch medewerkers.
- Een goede en gelijkwaardige samenwerking tussen basisscholen en voerschoolse voorzieningen.
- Het structureel volgen van de ontwikkeling van kinderen.

Eén kwaliteitskader

In augustus 2010 is de [wet OKE](#) in werking getreden, met deze wet is een grote stap gezet in de harmonisatie van de kwaliteitskaders voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk door ook voor het peuterspeelzaalwerk een landelijk kwaliteitskader in te voeren. Dit kwaliteitskader sluit voor een deel aan op het kwaliteitskader voor de kinderopvang maar er zijn nog een aantal belangrijke verschillen. Met een [ministeriële regeling van juli 2014](#) zijn een aantal van deze verschillen per 2015 opgeheven:

- *Beroepskracht-kindratio horizontale peutergroepen*: per januari 2015 geldt voor alle peutergroepen, ongeacht de voorziening, een beroepskracht-kindratio van 1 beroepskracht per 8 kinderen. De vier grootste gemeenten hebben in het feitenonderzoek naar het peuterspeelzaalwerk aangegeven bang te zijn dat de eis voor een hogere personele bezetting voor het peuterspeelzaalwerk zal leiden tot druk op de capaciteit en de wachtlijsten. Hier wordt aan tegemoet gekomen door de beroepskracht-kindratio zoals deze geldt voor het peuterspeelzaalwerk, vanaf 2015 ook te laten gelden voor andere voorzieningen met horizontale peutergroepen.
- *Vierogenprincipe*: per 1 juli 2015 is het vierogenprincipe ook gaan gelden voor peuterspeelzalen. Het vierogenprincipe houdt het volgende in: “De houder van een kindercentrum organiseert de dagopvang op zodanige wijze, dat de beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.” Dit betekent niet dat er altijd twee medewerkers op een groep moeten staan of dat er continu iemand meekijkt of meeluistert, maar dat op elk moment de reële kans bestaat dat er een volwassene meekijkt of meeluistert. De invulling van het vierogenprincipe varieert van locatie tot locatie, er zijn dus geen concrete maatregelen die een organisatie moet treffen om te voldoen aan het principe. De kern van het principe is dat er op elk willekeurig moment een volwassene mee moet kunnen kijken of mee moet kunnen luisteren. Om dit te realiseren zijn verschillende oplossingen denkbaar.
- *Wijziging van het pedagogisch beleidsplan*: per 1 juli 2015 moeten zowel kinderopvangorganisaties als peuterspeelzalen enkele wijzigingen doorvoeren in hun pedagogisch beleidsplan. Zo moet er onder andere aandacht besteed worden aan de wijze waarop beroepskrachten bijzonderheden of problemen in de ontwikkeling van de kinderen signaleren. Ook moet beschreven worden hoe de pedagogisch medewerkers ouders doorverwijzen naar passende instanties die ondersteuning kunnen bieden wanneer problemen gesignaleerd zijn. Daarbij moet ook aandacht besteed worden aan de manier waarop kinderen wennen in een nieuwe groep binnen de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf.

De overige verschillen tussen de bestaande kwaliteitskaders zullen worden opgeheven bij de totale herijking van de kwaliteitskaders in 2018, dit heeft tot gevolg dat er vanaf 2018 één nieuw kwaliteitskader zal gelden voor zowel het peuterspeelzaalwerk als de kinderopvang.

Eén financieringsstructuur voor werkende ouders

Op dit moment vindt nog overleg plaats om nader te bepalen hoe de betreffende financieringsstructuur er uit zal komen te zien. De financieringsstructuur voor werkende ouders wordt eenvoudiger. Nu is het zo dat ouders voor opvang in een kinderdagverblijf toeslag kunnen aanvragen

bij het Rijk. Voor peuterspeelzaalwerk kunnen ze terecht bij de gemeente, waar het in sommige gevallen gratis is. In de toekomst krijgen ouders recht op toeslag voor de voorschoolse opvang van hun keuze: kinderopvang of peuterspeelzaal. Hiervoor is het Rijk verantwoordelijk. Voor niet-werkende ouders en voor opvang van kinderen met een taalachterstand blijft de gemeente verantwoordelijk. Meer informatie over de nieuwe financieringsstructuur is te vinden in het dossier Directe Financiering.

De harmonisatie brengt, naast een positieve ontwikkeling, ook een aantal aandachtspunten met zich mee voor alle betrokken partijen. Zowel ouders, als oudercommissies en ouderbesturen geven regelmatig aan dat zij tegen obstakels in het harmonisatieproces aanlopen.

Ouders

Ouders kunnen te maken krijgen met nieuwe tariefsamenstellingen. Als gevolg van de harmonisatie bestaat (op termijn) ook voor het peuterspeelzaalwerk recht op kinderopvangtoeslag, dat betekent dat ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag daar ook gebruik van zullen moeten maken voor een tegemoetkoming in de kosten. De gemeente blijft verantwoordelijk voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag, daarbij blijven VVE-middelen beschikbaar voor kinderen met een VVE-indicatie. In een aantal gemeenten is het peuterspeelzaalwerk omgevormd tot peuteropvang en hebben ouders reeds te maken met het aanvragen van kinderopvangtoeslag en verschillende tarieven.

Oudercommissies

Als gevolg van de harmonisatie verandert de medezeggenschapsstructuur binnen het peuterspeelzaalwerk. De Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (WMCZ) is komen te vervallen en de medezeggenschap wordt ondergebracht bij de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. Elke locatie voor dagopvang, buitenschoolse opvang en peuterspeelzaalwerk moet een eigen oudercommissie hebben. Daarbij verandert een aantal adviesrechten voor het peuterspeelzaalwerk. Het is van belang dat de oudercommissies weten welke rechten en plichten zij hebben, BOinK ondersteunt de oudercommissies hierbij.

Ouderbesturen

Peuterspeelzalen met een ouderbestuur zijn veelal éénpitters. Bestuursleden treden af op het moment dat de kinderen de locatie verlaten (na anderhalf á twee jaar), daardoor kan een groot verloop optreden binnen het bestuur. Overdracht van kennis en informatie is van belang om de continuïteit te kunnen waarborgen. In veel gevallen is het voor ouderbesturen moeilijk om voldoende kennis van ontwikkelingen in wet- en regelgeving, zowel op landelijk als op lokaal niveau, te verkrijgen en behouden. Daarbij hebben ouderbesturen vaak moeite om met de juiste personen binnen hun gemeente in contact te komen. Wanneer de contacten er wel zijn, verloopt de communicatie vaak moeizaam omdat er een discrepantie bestaat tussen de focus van het ouderbestuur en de insteek van de gemeente. Wanneer ouders die gebruik maken van het peuterspeelzaalwerk ook recht krijgen op kinderopvangtoeslag, verhoogt dit de administratieve lasten voor peuterspeelzalen met een ouderbestuur aanzienlijk. Daarbij ontstaan extra kosten om de administratie op orde te brengen. Ook moet de inhoud van de bestaande (en nieuwe) overeenkomsten worden aangepast zodat deze voldoen aan de eisen voor het recht op kinderopvangtoeslag, hiervoor moeten ouderbesturen vaak externe partijen aantrekken bij gebrek aan expertise binnen het eigen bestuur.

Door deelname aan de klankbordgroep Harmonisatie van Sociaal Werk Nederland en nauw contact met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Stichting Voor Werkende Ouders, gemeenten en brancheorganisaties ondersteunt BOinK deze ouders in dit traject.

Medezeggenschap

Als gevolg van de harmonisatie van de verschillende wettelijke kaders voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk, veranderen ook de regels voor medezeggenschap voor gesubsidieerde peuterspeelzalen. Op dit moment is er voor gesubsidieerde peuterspeelzalen nog geen verplichting voor het hebben van een oudercommissie op locatie, vanaf 1 januari 2017 geldt deze verplichting wel.

De oudercommissie behartigt de belangen van alle ouders op de locatie, waarbij de belangrijkste verantwoordelijkheid is om de kwaliteit op de locatie te bewaken en bevorderen door het uitbrengen van gevraagd en ongevraagd advies aan de houder. Er geldt geen overgangstermijn voor het instellen van de oudercommissie, dit houdt in dat alle locaties op 1 januari ook daadwerkelijk een oudercommissie moeten hebben met alle bijbehorende documenten zoals vastgelegd in de wet.

De houder van de organisatie stelt een reglement op voor de oudercommissie waarin tenminste is vastgelegd hoeveel leden de OC bevat, hoe de leden worden gekozen en voor welke zittingsduur zij gekozen worden. De werkwijze van de oudercommissie is niet opgenomen in het reglement, deze wordt door de oudercommissie zelf bepaald. Het is echter wel verstandig om de werkwijze vast te leggen. Een huishoudelijk reglement kan hiervoor een oplossing zijn. In het huishoudelijk reglement kunnen ook afspraken met de houder worden vastgelegd. Om oudercommissies en houders op weg te helpen, heeft BOinK in samenwerking met Sociaal Werk Nederland en Brancheorganisatie Kinderopvang een modelreglement opgesteld (zie hiervoor www.boink.info). Naast het reglement moet er ook een klachtenreglement worden opgesteld voor de oudercommissie. Vaak is het voldoende om het bestaande klachtenreglement voor ouders aan te vullen met informatie voor de OC.

Als de OC eenmaal is geïnstalleerd heeft zij op basis van de wet een aantal adviesrechten. De adviesrechten kunnen zowel gevraagd als ongevraagd worden ingezet. Wijzigingen op het gebied van de adviesrechten moeten door de houder altijd aan de oudercommissie worden voorgelegd (gevraagd advies). Wanneer een oudercommissie ontwikkelingen constateert waar zij op basis van hun adviesrechten advies over mag uitbrengen maar waar geen advies over hoeft te worden gevraagd door de houder, dan kunnen zij op eigen initiatief een advies uitbrengen (ongevraagd advies). Meer informatie over de adviesprocedure, gevraagd en ongevraagd adviseren is te vinden onder '[BOinK voor oudercommissies](#)' op onze website. In onze brochure 'De oudercommissie: medezeggenschap, adviesrecht en de achterban' vindt u meer informatie over medezeggenschap onder de Wet Kinderopvang.

Heeft u vragen over medezeggenschap, de oudercommissie, de verantwoordelijkheden van de oudercommissie of de adviesrechten? Neem dan contact op met het spreekuur van BOinK via 030-2317914 (dagelijks bereikbaar tussen 9.00 en 12.00 uur).

Medezeggenschap in kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Vóór 1 januari 2016:

- Medezeggenschap in de kinderopvang valt onder de Wet Kinderopvang.
- Medezeggenschap in het gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk valt onder de WMCZ.

Na 1 januari 2016:

- Medezeggenschap in de kinderopvang valt onder de Wet Kinderopvang.
- Medezeggenschap voor het gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk kent geen wettelijke basis.

Vanaf 1 januari 2017:

- Medezeggenschap in zowel kinderopvang als het peuterspeelzaalwerk valt onder de Wet Kinderopvang.
- Een oudercommissie op locatie is verplicht!

Akkoord Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK)

Naast de wijzigingen voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang als gevolg van de harmonisatie, gelden vanaf 1 januari 2018 ook nieuwe kwaliteitseisen vanuit het akkoord Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang. Deze nieuwe kwaliteitseisen gelden voor alle vormen van kinderopvang doordat de harmonisatie op 1 januari 2018 voltooid moet zijn. Oudercommissies op alle locaties moeten dan ook betrokken worden door de houder wanneer door deze wetswijzigingen het beleid op de locatie moet worden aangepast. Een overzicht van de wijzigingen voortvloeiend uit het akkoord en actuele ontwikkelingen op het gebied van het akkoord en Het Nieuwe Toezicht (HNT) zijn te vinden op onze website in het dossier '[IKK en Het Nieuwe Toezicht \(HNT\)](#)'.

FAQ's

- **Wat is de harmonisatie?**

Het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang hebben een tijd lang aan verschillende kwaliteitseisen moeten voldoen. Als gevolg van de harmonisatie worden de kwaliteitseisen voor zowel het peuterspeelzaalwerk als voor de kinderopvang aangepast en gelijk getrokken. De harmonisatie is ingezet in 2010 bij de invoering van de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) en zal worden afgerond in januari 2018. Stapsgewijs zijn de kwaliteitseisen voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang geharmoniseerd.

- **Moet mijn peuterspeelzaal een oudercommissie hebben?**

Op dit moment geldt voor gesubsidieerde peuterspeelzalen nog geen verplichting voor het hebben van een oudercommissie. Per 1 januari 2017 is dit wél een verplichting, [het wetsvoorstel](#) hiervoor is aangenomen en [het besluit voor inwerkingtreding](#) is gepubliceerd. Voor niet-gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk en kinderopvang is een oudercommissie op locatie op dit moment al verplicht.

- **Is een centrale oudercommissie verplicht?**

Nee, het hebben van een centrale oudercommissie is geen wettelijke verplichting. De centrale oudercommissie kan echter wel een handige werkvorm zijn voor zowel oudercommissies als organisaties wanneer er sprake is van een groot aantal locaties. Meer informatie over de centrale oudercommissie is te vinden op www.boink.info.

- **Mijn peuterspeelzaal heeft een oudercommissie, waarop hebben zij adviesrecht?**

Wanneer de peuterspeelzaal geen subsidie ontvangt, zijn de adviesrechten van toepassing zoals vastgelegd in de Wet Kinderopvang en Kwaliteitseisen Peuterspeelzalen:

- de uitvoering van het kwaliteitsbeleid, in het bijzonder het pedagogisch beleid (m.b.t. de kwaliteit van het personeel, de groepsbezetting en het pedagogisch beleid)
- het algemeen beleid op het gebied van voeding, opvoeding, veiligheid en gezondheid
- openingstijden
- het beleid rondom voorschoolse educatie
- vaststelling en wijziging van de klachtenregeling
- wijzigingen van de prijs van kinderopvang

Als er sprake is van een oudercommissie bij gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk, dan kent deze op dit moment geen wettelijk vastgelegde adviesrechten. Vanaf 1 januari 2017 is het ook voor gesubsidieerde peuterspeelzalen een verplichting om op elke locatie een oudercommissie te hebben.

- **Heeft de oudercommissie ook inspraak op beleidskeuzes die de gemeente maakt? Bijvoorbeeld welke locaties VVE mogen aanbieden en welke locaties niet?**

Nee, de oudercommissie kan geen advies uitbrengen over gemeentelijk beleid. De adviesrechten van een oudercommissie hebben alleen betrekking op eigen locatie en/of organisatie. De uitwerking van het gemeentelijk beleid op de locatie en/of organisatie kan echter wel onderwerp van advies zijn. Bijvoorbeeld wanneer het gaat om de keuze voor een bepaald VVE-programma, het scholen van pedagogisch medewerkers op het gebied van voorschoolse educatie of de groepsindeling als gevolg van een nieuwe doelgroep op de locatie.

- **De gemeente bepaalt de prijs van het peuterspeelzaalwerk. Hoe kan het prijsadvies dan worden vormgegeven?**

Hoe invulling wordt gegeven aan het adviesrecht op de prijs kan worden vastgelegd in werkafspraken en is afhankelijk van de opbouw van het uurtarief door gemeente en peuterspeelzaalorganisaties (hierin is veel variatie mogelijk). Wanneer het uurtarief van het peuterspeelzaalwerk vastgesteld wordt door de gemeente, kunnen oudercommissies advies uitbrengen over de prijs in relatie tot de kwaliteit op de locatie. De tariefstelling is dan niet direct onderwerp van advies, de dienstverlening is dat echter wel. Transparantie over de tariefstelling is hiervoor noodzakelijk. Indien de prijs voor een deel wordt bepaald door de gemeente en voor een deel wordt bepaald door de organisatie, moet de oudercommissie naast het kwaliteitsaspect ook kunnen adviseren over het variabele deel van de kosten dat door de peuterspeelzaalorganisatie wordt gewijzigd. Uiteraard is inzicht in de opbouw van de prijs hiervoor van belang.

- **Mijn peuterspeelzaal verandert in peuteropvang, wat betekent dit voor mij als ouder?**

Wanneer een peuterspeelzaal, peuteropvang gaat aanbieden hoeft er in de praktijk niets te veranderen: het aanbod kan gelijk blijven, de openingstijden blijven hetzelfde, dezelfde kindjes komen naar de locatie en dezelfde pedagogisch medewerkers staan op de groep. Echter, doordat de registratie van de locatie verandert van peuterspeelzaal naar kinderopvang hebben ouders die aan de gestelde voorwaarden voldoen recht op kinderopvangtoeslag. Sommige organisaties kiezen ervoor om een volledige nieuw aanbod te ontwikkelen of de dienstverlening te veranderen, dit kan van organisatie tot organisatie verschillen.

- **Hebben ouders recht op kinderopvangtoeslag als zij gebruik maken van peuterspeelzaalwerk?**

Voor peuterspeelzaalwerk bestaat geen recht op kinderopvangtoeslag. Meer informatie over de voorwaarden voor het recht op kinderopvangtoeslag is te vinden op de website van de [Belastingdienst/Toeslagen](#).

- **Er wordt VVE aangeboden op de peuterspeelzaal, hebben ouders met een VVE-plek recht op kinderopvangtoeslag?**

Wanneer de locatie geregistreerd is als kinderopvang kunnen ouders met een gesubsidieerde VVE-plek ook in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag indien zij voldoen aan de voorwaarden die de Belastingdienst/Toeslagen hiervoor stelt. Hierbij moet echter voorkomen worden dat ouders dubbele financiering ontvangen (dus zowel vanuit de gemeente als via de kinderopvangtoeslag). Het is dan ook van belang dat er duidelijk in het contract met de opvang wordt vastgelegd welke uren voor VVE zijn en welke uren voor rekening van de ouders komen.

- **Hoeveel pedagogisch medewerkers moeten er op de groep staan na de harmonisatie?**

Het uitgangspunt bij peutergroepen is 1 beroepskracht op 8 kinderen, met een maximale groepsgrootte van 16 kinderen. Voor meer informatie over de beroepskracht-kindratio zie www.1ratio.nl.

- **Mijn peuterspeelzaal heeft een vrijwilliger op de groep, mag deze vrijwilliger blijven na de harmonisatie?**

Vrijwilligers mogen ook na de harmonisatie op de groep blijven helpen, zij mogen echter niet ingezet worden als beroepskracht. Vrijwilligers zijn dus altijd boventallig en werken naast twee gekwalificeerde beroepskrachten.

- **Mijn peuterspeelzaal heeft al een oudercommissie, wordt hiermee automatisch voldaan aan de eisen in de wet per 1 januari 2017?**

Het hebben van een oudercommissie is niet voldoende om aan de eisen in de wet te voldoen. De Wet Kinderopvang geeft een aantal aanvullende verplichtingen omtrent de oudercommissie. Zo moet er voor de oudercommissie een reglement worden opgesteld, [artikel 1.59](#) van de wet geeft hier het kader voor:

Artikel 1.59

1. De houder van een kindercentrum of van een gastouderbureau stelt binnen zes maanden na de registratie, bedoeld in [artikel 1.46, tweede lid](#), voor de oudercommissie een reglement vast, tenzij er op grond van [artikel 1.58, tweede lid](#), geen oudercommissie is ingesteld.
2. Het reglement bevat in ieder geval regels omtrent:
  - a. het aantal leden van de oudercommissie;
  - b. de wijze waarop de leden van de oudercommissie worden gekozen;
  - c. de zittingsduur van de leden van de oudercommissie.
3. Het reglement bevat geen regels omtrent de werkwijze van de oudercommissie.
4. De oudercommissie beslist bij meerderheid van stemmen.
5. Wijziging van het reglement behoeft instemming van de oudercommissie.

Ook is het van belang dat er voor de oudercommissie een klachtenreglement wordt opgesteld, waarin aandacht is voor zowel de interne als externe klachtenprocedure (oudercommissies hebben immers per 1 januari 2016 ook toegang tot het Klachtenloket en de bijbehorende Geschillencommissie).